

Εμπειρική Έρευνα για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης προς την Κατεύθυνση της Αειφορίας

Αντωνίου Ειρήνη

Αποσπασμένη Καθηγήτρια στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας Χανίων,
Μόνιμη Εκπαιδευτικός Β/θμιας Ρεθύμνου,
torinouli@yahoo.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η αειφορική ανάπτυξη, ως απάντηση στην σημερινή κρίση του πλανήτη, προτάσσει ως βασικές αξίες την αυτονομία των ατόμων και των κοινωνικών ομάδων, την υπευθυνότητα που αφορά τον εαυτό τους με τους άλλους, τη φύση και τις επόμενες γενιές και τον στοχασμό για δράση προς τη βελτίωση της ποιότητας της ζωής (Φαραγγιτάκης & Σπανού, 2006). Μια τέτοια ανάπτυξη απαιτεί την επανεξέταση των ορίων της αγωγής. Η επιμόρφωση των καθηγητών θεωρείται αναγκαία για την προώθηση εκπαιδευτικών καινοτομιών, καθώς μετριάζει την αναμενόμενη ιδεολογική αντίστασή τους στις εκσυγχρονιστικές προσπάθειες (Γκότοβος, 1982). Όμως, για να σχεδιαστεί αποτελεσματικά η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών είναι απαραίτητη η διερεύνηση των προσωπικών τους αναγκών (Βεργίδης, 1999). Προς αυτήν την κατεύθυνση, το κεντρικό θέμα αυτής της ερευνητικής εργασίας αποτέλεσε η ανίχνευση των βασικών ελλείψεων των εκπαιδευτικών και των επιμορφωτικών τους προτιμήσεων σε θέματα που σχετίζονται με το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκαν ερευνητικά στοιχεία από ευρύτερη εμπειρική έρευνα με χρήση ερωτηματολογίου που πραγματοποιήθηκε σε 129 εκπαιδευτικούς Λυκείων του νομού Ρεθύμνης. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το συγκεκριμένο δείγμα των εκπαιδευτικών έχει χαμηλό επίπεδο γνώσης για την έννοια της αειφορίας και δεν αναγνωρίζει σε ικανοποιητικό βαθμό τη σχέση του περιβάλλοντος με την ανάπτυξη. Οι γνώσεις και οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών προέρχονται κυρίως από την ενημέρωσή τους από τα Μ.Μ.Ε., λιγότερο από τα σεμινάρια και ελάχιστα από την πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί αξιολογούν ότι δεν έχουν επαρκείς γνώσεις για το περιβάλλον και ως προς τη διαβάθμιση έλλειψης των γνώσεων τους δηλώνουν ότι το μεγαλύτερο έλλειμμα τους κατά σειρά είναι τα μεταλλαγμένα, τα πυρηνικά απόβλητα και η χρήση χημικών ουσιών. Παρόλα αυτά έχουν πολύ μεγάλη διάθεση για επιμόρφωση, κυρίως για την απόκτηση περισσότερων γνώσεων και καλύτερης περιβαλλοντικής συμπεριφοράς, και ένα μεγάλο μέρος τους επιλέγει την μικτή εκπαίδευση ως την κύρια μορφή επιμόρφωσης, με προτιμώμενους φορείς επιμόρφωσης τις Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει η αδιαμφισβήτητη αναγκαιότητα κατάλληλων σχεδιασμένων επιμορφωτικών προγραμμάτων με σκοπό την ενδυνάμωση του ρόλου των εκπαιδευτικών.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: αειφόρος ανάπτυξη, περιβάλλον, επιμόρφωση εκπαιδευτικών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η αυξανόμενη βιομηχανική παραγωγή μετά την τεχνολογική επανάσταση, με τις αντίστοιχες διεργασίες που χρησιμοποιηθήκαν, καθώς και η κακή χρήση των αγαθών που παράχθηκαν είχαν αρνητικά αποτελέσματα στην υγεία του ανθρώπου και στο περιβάλλον με άμεση συνέπεια την εξάντληση των φυσικών πόρων.

Τα αποτελέσματα της συνεχής υποβάθμισης του περιβάλλοντος οδήγησαν στη συνειδητοποίηση ότι η ανάπτυξη έχει όρια που καθορίζονται από το πεπερασμένο περιβάλλον του πλανήτη. Έτσι το 1980 εμφανίστηκε ο όρος της Αειφόρου ή Βιώσιμης Ανάπτυξης, ως ύπαρξη ορίων στην μεγέθυνση της οικονομικής δραστηριότητας. Αργότερα η έννοια της Βιώσιμης Ανάπτυξης δεν περιορίζεται μόνο στη βιώσιμη χρήση των φυσικών πόρων και των φυσικών συστημάτων, αλλά επεκτείνεται και σε πολιτικούς και κοινωνικούς παράγοντες. Με αυτόν τον τρόπο αναγνωρίστηκε η ανάγκη για δράση σε παγκόσμιο επίπεδο και με τη συνεργασία όλων των χωρών, για μια ανάπτυξη που θα «ικανοποιεί τις ανάγκες της παρούσας γενεάς, χωρίς να διακυβεύει την ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες» (UNWED, 1988).

Η περιβαλλοντική επιμόρφωση των καθηγητών είναι πολύ σημαντική για την προώθηση στάσεων υπέρ της αειφόρου ανάπτυξης, αφού οι εκπαιδευτικοί αποτελούν τον κύριο φορέα αγωγής και αποτελούν καθοριστικό συντελεστή διαμόρφωσης, προώθησης και επιτυχίας κάθε εκπαιδευτικής αλλαγής (Lally et al, 1992, όπ. αναφ. στην Βασάλα και συν., 2002).

Παρόλο που η κατάρτιση στις επιταγές της σύγχρονης εποχής φαίνεται να αποτελεί κεντρικό πολιτικό στόχο στην Ελλάδα και παρατηρείται αύξηση των εθνικών πόρων σε προγράμματα επιμόρφωσης (Τρούλης, 1982), στον χώρο των εκπαιδευτικών, καμιά από τις μορφές επιμόρφωσης που δοκιμάστηκαν δεν μπόρεσε να καλύψει τις βασικές τους ανάγκες (Κασσωτάκης, 1996), καθώς κανείς δεν μπορεί να αναπτύξει τους εκπαιδευτικούς παθητικά. Είναι ζωτικής σημασίας να είναι κεντρικά αναμειγμένοι σε αποφάσεις που αφορούν την κατεύθυνση και τις διαδικασίες της προσωπικής τους μάθησης Day (2003).

Προς αυτήν την κατεύθυνση, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας έγινε εμπειρική διερεύνηση της περιβαλλοντικής κατάρτισης των εκπαιδευτικών, των γνώσεών τους για την αειφορία, καθώς και των επιμορφωτικών τους επιλογών, ώστε να ενισχυθεί η διαθεσιμότητά τους για ουσιαστικότερη συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης που δεν αγνοούνται οι προτιμήσεις της επιμορφωτικής τους ανάπτυξης.

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Σκοπός της εργασίας ήταν η παροχή δεδομένων για τη δημιουργία ενός επιμορφωτικού προγράμματος προς την κατεύθυνση της αειφορίας που να μην περιορίζει τον εκπαιδευτικό σε παθητικό δέκτη, αλλά να λαμβάνει υπόψη κατά τον σχεδιασμό του την κατάρτιση και τις επιμορφωτικές του προτιμήσεις.

Αυτό επιτυγχάνεται με την καταγραφή της περιβαλλοντικής κατάρτισης του δείγματος 129 εκπαιδευτικών Λυκείων του Ρεθύμνου, τη διερεύνηση της γνώσης του για την έννοια της αειφορίας, την ανίχνευση της διάθεσής του για επιμόρφωση, καθώς και την ανάδειξη των επιμορφωτικών του επιλογών.

Η επιλογή μελέτης καθηγητών Λυκείων καθορίστηκε με τη σκέψη ότι δεν πρέπει να χάνεται η δυνατότητα εκπαίδευσης προς την κατεύθυνση της αειφορίας των μαθητών Λυκείων, οι οποίοι έχουν, συνήθως, επιθυμία να συμβάλλουν σε κοινωνικές αλλαγές προς το καλύτερο και βρίσκονται ηλικιακά πάρα πολύ κοντά στους αυριανούς πολίτες (Φαραγγιτάκης & Σπανού, 2006).

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στην επιλογή της συγκεκριμένης έρευνας συντέλεσαν η επικαιρότητα του θέματος εξαιτίας της επιδείνωσης των περιβαλλοντικών προβλημάτων στη σύγχρονη εποχή και η πρωτοτυπία της. Ελάχιστες έρευνες υπάρχουν που ασχολούνται με τη διερεύνηση γνώσεων για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη, καθώς και για την ανάδειξη των επιμορφωτικών επιλογών των εκπαιδευτικών σε περιβαλλοντικά θέματα και οι περισσότερες από αυτές αφορούν την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση.

Για τη συλλογή υλικού χρησιμοποιήθηκαν ερευνητικά στοιχεία από ευρύτερη εμπειρική έρευνα που πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 2007 σε εκπαιδευτικούς Λυκείων του νομού Ρεθύμνης με σκοπό την εύρεση του Περιβαλλοντικού τους προφίλ. Οι εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στην έρευνα οικειοθελώς, αφού ενημερώθηκαν νωρίτερα για τους σκοπούς της από την ίδια την ερευνήτρια.

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 129 εκπαιδευτικοί, άντρες (N=54) και γυναίκες (N=72) των Λυκείων του νομού Ρεθύμνης. Ως προς την ειδικότητα, 46 από αυτούς προέρχονταν από τις θετικές επιστήμες, 73 από τις θεωρητικές και 10 από άλλες επιστήμες, όπως γυμναστές, καλλιτεχνικών, μουσικής. Ως προς την ηλικία το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτικών του δείγματος (N=43) συγκέντρωσε η ηλικιακή ομάδα 31-40 ετών (πίνακας 1).

	Ηλικίες	Συχνότητες
Εγκυρες	Μέχρι 30	28
	31-40	43
	41-51	38
	52-άνω	18
	Total	127
Απούσες	Απούσες	2
Άθροισμα		129

Πίνακας 1

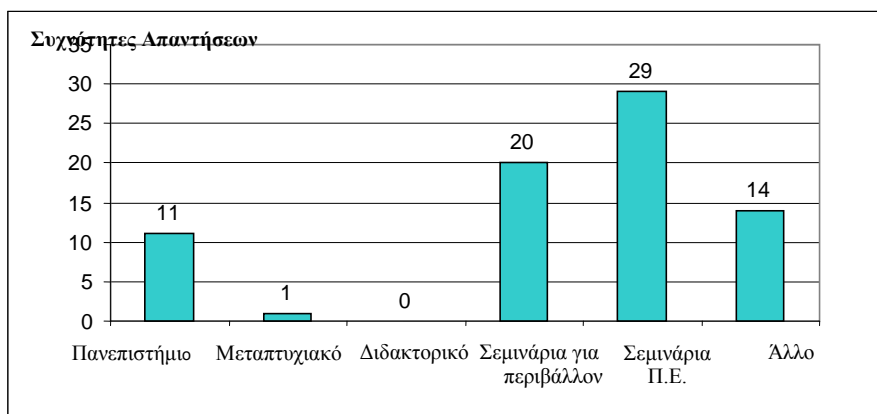
Ως τεχνική για τη συγκέντρωση υλικού χρησιμοποιήθηκε το ερωτηματολόγιο, καθώς δίνει τη δυνατότητα καταγραφής απόψεων από πολλά υποκείμενα. Το ερωτηματολόγιο, εκτός των 5 δημογραφικών ερωτήσεων, περιλαμβάνει 13 επιπλέον ερωτήσεις, οι οποίες ως προς τον τύπο χωρίζονται σε μία ανοιχτή και 12 κλειστές. Από αυτές 2 είναι ερωτήσεις διαβαθμισμένης επιλογής, 1 τριχοτομική (ναι, όχι, δεν ξέρω), 9 πολλαπλής επιλογής και 1 σύντομης απάντησης.

Για τη στατιστική επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε το Στατιστικό Πακέτο για τις Κοινωνικές Επιστήμες, S.P.S.S.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Περιβαλλοντική Κατάρτιση

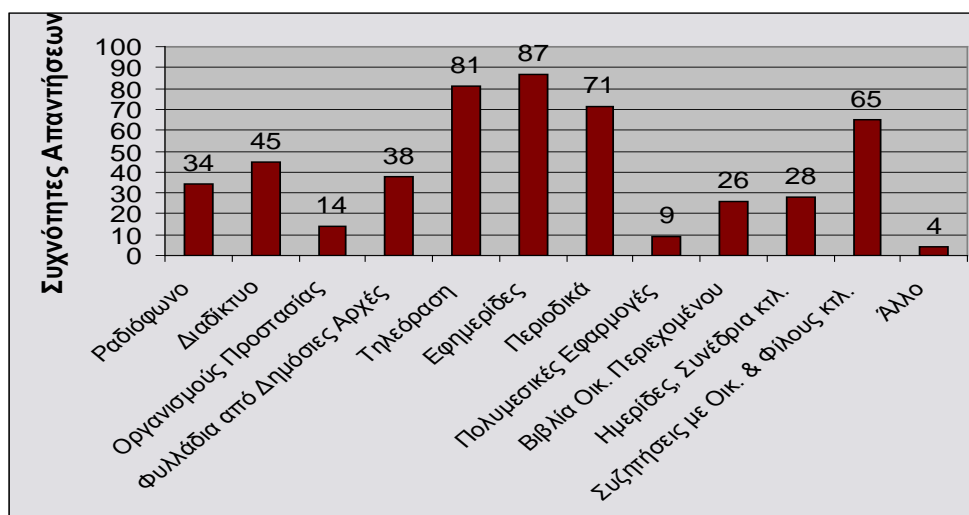
Ένα μεγάλο μέρος των εκπαιδευτικών απάντησε ότι δεν έχει διδαχτεί καθόλου για το περιβάλλον (N=60), ενώ οι κύριες πηγές εκπαίδευσης των διδαχθέντων είναι τα επιμορφωτικά σεμινάρια για το περιβάλλον (N=20) και την Π.Ε. (N=29) και λιγότερο τα πανεπιστήμια (N=11), όπως φαίνεται στο γράφημα 1. Τέλος, οι εκπαιδευτικοί υπέδειξαν διαφορετικές πηγές κατάρτισης για το περιβάλλον από τις προτεινόμενες, όπως η αυτομόρφωση, οι Εθελοντικές Περιβαλλοντικές Οργανώσεις, η Π.Ε. στα σχολεία, η εκπαίδευση από τα Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, καθώς και Διαδικτυακά μαθήματα.

Γράφημα 1

Επιπλέον, το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών που διδάχτηκαν για το περιβάλλον στο πανεπιστήμιο προέρχεται από τις θετικές σχολές (81,8%).

Επίσης, οι κύριες πηγές ενημέρωσης των εκπαιδευτικών είναι οι εφημερίδες (N=87), η τηλεόραση (N=81) και τα περιοδικά (N=71).

γράφημα 2

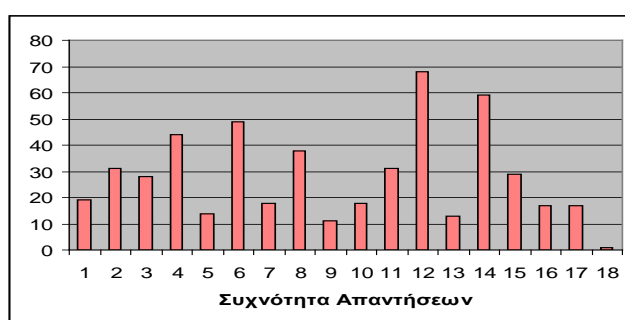
Αλληλεπίδραση οικονομίας-περιβάλλοντος-κοινωνίας

Παρόλο που οι καθηγητές πιστεύουν ότι το περιβάλλον έχει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη ενός τόπου δεν πιστεύουν ότι ο ρόλος του είναι εξίσου σημαντικός με τους οικονομικούς παράγοντες που κατέχουν την πρωτεύουσα θέση, ενώ οι κοινωνικοί παράγοντες φαίνονται να θεωρούνται οι λιγότερο σημαντικοί.

Σε ποιο βαθμό οι επόμενοι παράγοντες επηρεάζουν την ανάπτυξη;	Οικονομία	Περιβάλλον	Κοινωνικοί παράγοντες
Πάρα πολύ	77,5%	41,9%	34,1%
Αρκετά	19,4	43,7	48,1
Λίγο	0,8	7,8	11,6
Καθόλου	0	3,1%	1,6%

Αυτοαξιολόγηση γνώσεων

Ένα μικρό ποσοστό των **Πίνακας 2** εκπαιδευτικών (4,7%) δήλωσε ότι έχει πολλές γνώσεις για το περιβάλλον, το 41,1% αρκετές, το 48,8% λίγες και ένα ποσοστό 3,1% καθόλου. Το μεγαλύτερο έλλειμμα γνώσεων των καθηγητών αποτελούν τα μεταλλαγμένα, το δεύτερο τα πυρηνικά απόβλητα και το τρίτο κατά σειρά η χρήση των χημικών.

1	Ρύπανση του αέρα
2	Ατυχήματα
3	Ζημιά από Τουρισμό
4	Εγχώρια και Αστικά Απόβλητα
5	Φυσικές Καταστροφές
6	Χρήση Χημικών Προϊόντων
7	Μόλυνση του νερού
8	Εξάντληση Φυσικών Πόρων
9	Κυκλοφοριακό
10	Καταστροφή Χλωρίδας και Πανίδας
11	Αγροτική Μόλυνση
12	Μεταλλαγμένα
13	Καταναλωτισμός
14	Πυρηνική Ενέργεια και Απόβλητα
15	Κυνήγι
16	Καταστροφή Φυσικής Κληρονομιάς
17	Ηχορύπανση
18	Άλλο

Πίνακας 3

Ως προς την έννοια της αειφορίας

Το μεγαλύτερο μέρος των εκπαιδευτικών (N=67) δήλωσε ότι δεν ήξερε καθόλου την έννοια της αειφόρου ανάπτυξης, ενώ 10 άτομα έδωσαν λανθασμένο ορισμό. Άρα ένα υπολογίσιμο ποσοστό 59,7% δεν ήταν ενημερωμένο για αυτήν (πίνακας 4)

Επίσης, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών που προσπάθησε να δώσει τον ορισμό της αειφορίας αναφέρει μόνο τον πυλώνα του περιβάλλοντος (N=23), ενώ μόνο 5 άτομα έδωσαν έμφαση στην κοινωνική διάσταση και παρόλο που 16 άτομα έδωσαν κάποιους συνδυαστικούς ορισμούς για την αειφόρο ανάπτυξη, δύο μόνο έδωσαν τον συνδυασμό και των τριών πυλώνων οικονομία-κοινωνία-περιβάλλον.

Τι σημαίνει για σένα η έννοια της αειφόρου ανάπτυξης;		Συχνότητες
Έγκυρες	Δεν ξέρω	67
	Λάθος	10
	Σύνολο	127
Απούσες	Απούσες	2
Σύνολο		129

Πίνακας 4

Ως προς την προθυμία για επιμόρφωση

Ένα ενθαρρυντικό στοιχείο που ανέδειξε η έρευνα είναι ότι παρατηρείται μεγάλη διάθεση για επιμόρφωση σε θέματα για το περιβάλλον, αφού το 81,4% των καθηγητών δηλώνει ότι θα ήθελε να επιμορφωθεί .

		Ποσοστό %
Έγκυρες	Ναι	81,4
	Όχι	6,2
	Δεν ξέρω	11,6
	Άθροισμα	99,2
Απούσες	Απούσες	,8
Άθροισμα		100,0

Πίνακας 5

Ως προς τις προσδοκίες της επιμόρφωσης

Οι τρεις σπουδαιότεροι λόγοι που θέλουν οι καθηγητές να επιμορφωθούν είναι η απόκτηση περισσότερων γνώσεων, η καλύτερη περιβαλλοντική συμπεριφορά και το ενδιαφέρον τους για το περιβάλλον. Αυτό φανερώνει ότι οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί μπορεί να έχουν συνειδητοποιήσει τις ελλείψεις τους σε θέματα περιβάλλοντος και συνάμα τη δύσκολη κατάσταση που έχει εισέρθει ο πλανήτης.

Επιπλέον, προκύπτει ένας μικρός αριθμός καθηγητών που θέλει να επιμορφωθεί για να το χρησιμοποιήσει στη δουλειά του. Αυτό, μπορεί να σημαίνει ότι οι καθηγητές δεν έχουν συνειδητοποιήσει τον σημαντικό ρόλο τους ως διαμορφωτές αξιών των παιδιών προς την κατεύθυνση προστασίας του περιβάλλοντος.

Τέλος, λίγοι θέλουν να επιμορφωθούν για προσωπική εξέλιξη και ελάχιστοι για επαγγελματική ανέλιξη, πράγμα που δείχνει ότι δεν υπάρχουν κίνητρα στους καθηγητές να ευνοούν προς αυτήν την κατεύθυνση.

	Ποιοι είναι οι τρεις κυριότεροι λόγοι για επιμόρφωση;	%
1	Επαγγελματική Ανέλιξη	3
2	Προσωπική Εξέλιξη	20
3	Να αποκτήσω περισσότερες γνώσεις για το περιβάλλον	79
4	Να χρησιμοποιήσω τα αποτελέσματα στη δουλειά μου	28
5	Να αναπτύξω κοινωνικές συναστροφές με συναδέλφους	5
6	Να αποκτήσω καλύτερη περιβαλλοντική συμπεριφορά	75
7	Το ενδιαφέρον μου για το περιβάλλον	56
8	Άλλο	5

Πίνακας 6

Ως προς τους αποτρεπτικούς παράγοντες επιμόρφωσης

Από την έρευνα προκύπτει ότι οι λόγοι που ένα ποσοστό καθηγητών δεν θέλει να επιμορφωθεί είναι περισσότερο η έλλειψη χρόνου και η αναξιπιστία των επιμορφωτικών προγραμμάτων και λιγότερο η απουσία κινήτρων, όπως οι οικονομικές απολαβές και η προσωπική ανέλιξη (πίνακας 7)

Αν απάντησες ότι δε θέλεις να επιμορφωθείς ή δεν ξέρω, ποιος είναι κυριότερος λόγος		Ποσοστό%
Έγκυρες	Δεν έχω χρόνο	54,5
	Η επιμόρφωση είναι για τους νέους	9,1
	Δεν έχω κίνητρα	4,5
	Δεν πιστεύω ότι θα γίνει καλή δουλειά	13,6
	Άλλο	18,2
	Σύνολο	100,0

Πίνακας 7

Επίσης, ένα σημαντικό ποσοστό που δεν θέλει να επιμορφωθεί, γιατί δεν πιστεύει στην αποτελεσματικότητα της επιμόρφωσης. Αυτό φανερώνεται αρχικά από την επιλογή της απάντησης «δεν θα γίνει καλή δουλειά» από ένα υπολογίσιμο ποσοστό καθηγητών (13,6%) και ενισχύεται με τη συμπλήρωση άλλων λόγων, όπου ένα σημαντικό ποσοστό καθηγητών (18,20%) δηλώνει ξεκάθαρα ότι «οι επιμορφώσεις προβάλλουν τους διοργανωτές και όχι το ίδιο το αντικείμενο», και ότι «έχουν κουραστεί να στηρίζουν θεσμούς που εγκαταλείπονται από την πολιτεία».

Ως προς τους φορείς επιμόρφωσης

Οι καθηγητές εκφράζουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και στα Κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ως φορείς για την επιμόρφωσή τους, και λιγότερο στις υπηρεσίες του Υ.Π.Ε.Π.Θ., τα Πανεπιστήμια και τους Δημόσιους Οργανισμούς (πίνακας 8). Αξίζει να αναφερθούμε ότι στην επιλογή άλλης απάντησης δύο άτομα ανέφεραν ως φορέα το ίδιο το σχολείο. Παρόλο, που σε αυτήν την εργασία δεν αναφέρθηκε από πολλούς εκφράζει μια συχνή άποψη.

Ποιον φορέα θα προτιμούσες για την επιμόρφωση;		Ποσοστό%
Έγκυρες	ΥΠΕΠΘ	15,5
	Κέντρα Περιβ/κης. Εκπαίδευσης	27,9
	ΥΠΕΧΩΔΕ	0,8
	Συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια	14,7
	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	31,8

	Άλλο	2,3
	Σύνολο	93,0
Απουσίες	Διπλή απάντηση	,8
Απουσίες	Απουσίες	6,2
Σύνολο	Σύνολο	7,0
Σύνολο		100,0

Πίνακας 8

Ως προς τη μορφή επιμόρφωσης

Ως προς τον τρόπο επιμόρφωσης είναι ενθαρρυντικό ότι το 28,7% των εκπαιδευτικών διάλεξε μικτό πρόγραμμα (πίνακας 9), μολονότι η μορφή της παρακολούθησης καταλαμβάνει πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό, αν αναλογιστούμε ότι το 23% διάλεξε τις ημερίδες και το 15% τους κύκλους μαθημάτων,. Αυτό σημαίνει ότι η νοοτροπία των εκπαιδευτικών βρίσκεται σε ένα εξελικτικό στάδιο προχωρώντας από την παρακολούθηση στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Τι μορφή θα ήθελες να έχει η επιμορφωσή σου;		Ποσοστό %
Έγκυρες	Παρακολούθηση Ημερίδων	23,3
	Παρακολούθηση κύκλων μαθημάτων σε Τακτά Χρονικά Διαστήματα	14,7
	Αυτομόρφωση	18,6
	Εξ' αποστάσεως	4,7
	Μικτό Πρόγραμμα	28,7
	Σύνολο	89,9
Απουσίες	Διπλή απάντηση	1,6
	Απουσίες	8,5
	Σύνολο	10,1
Σύνολο		100,0

Πίνακας 9

Ως προς τη θεματολογία

Ως προς τη θεματολογία, το μεγαλύτερο μέρος της προτίμησης των καθηγητών συγκεντρώνεται σε μαθήματα που αφορούν το φυσικό περιβάλλον, μετά το ανθρωπογενές και τέλος σε θέματα σχετικά με την Π.Ε. Τις πρώτες επιλογές αποτελούν οι ανανεώσιμες πηγές, τα περιβαλλοντικά προβλήματα και η υγεία (πίνακας 10). Στην προτελευταία θέση ανήκει η εκπόνηση προγραμμάτων που δείχνει τη σχετική αδιαφορία των καθηγητών να συμμετάσχουν σε αυτά.

	Διάλεξε πέντε από τα πιο σημαντικά αντικείμενα που θα πρότεινες να αποτελούν τη θεματολογία ενός προγράμματος επιμόρφωσης;	%
1	Περιβαλλοντικά Προβλήματα	76
2	Εκπόνηση Περ. Προγραμμάτων	19
3	Φυσικοί Πόροι	53
4	Περιβάλλον και Τεχνολογία	54
5	Σύγχρονες Αντιλήψεις στην Περ. Εκπαίδευση	27
6	Αναν. Πηγές Ενέργειας	87
7	Πολυπολιτισμός	28

8	Ισότητα και Κοιν. Δικαιοσύνη	27
9	Βιοποικιλότητα	34
10	Μεθ. Περ. Εκπαίδευσης	21
11	Επίλυση Κοιν. Συγκρούσεων	16
12	Περιβ/κη. Εκπαίδευση. Και Σχολ. Μαθήματα	59
13	Κοινωνικές Σχέσεις	27
14	Υγεία και Περιβάλλον	74
15	Άλλο	2

Πίνακας 10

Επίσης, οι καθηγητές θέλουν να μάθουν τόσο για τα τοπικά όσο και τα παγκόσμια προβλήματα (70,7%). Αυτό μπορεί να σημαίνει ότι έχουν συνειδητοποιήσει την έννοια της παγκοσμιοποίησης, δηλαδή ότι μακρινά συμβάντα οικονομικού και μη χαρακτήρα επηρεάζουν άμεσα τα άτομα και πιο γρήγορα από ότι στο παρελθόν.

Τι θα ήθελες να μάθεις περισσότερο;		Ποσοστό %
Έγκυρες	Παγκόσμια Περιβαλ/κα Προβλήματα	7.7
	Τοπικά Περιβαλ/κά Προβλήματα	18.0
	Και τα δύο	70.7
	Σύνολο	96.3
Απούσες	Απούσες	3.7
Σύνολο		100.0

Πίνακας 11

Τέλος, διαφαίνεται η προθυμία των εκπαιδευτικών για περιβαλλοντική δράση, εφόσον το 44,7% θέλει να μάθει για τον τρόπο επίλυσης των προβλημάτων και το 46% εξίσου θεωρία προβλημάτων και λύσεις (πίνακας 12).

Θα ήθελες να αποκτήσεις περισσότερο;		Ποσοστό %
Έγκυρες	Θεωρητική γνώση για τα περιβ/κα προβλήματα	3.7
	Για όλα	46.0
	Γνώση για τρόπους επίλυσης προβλημάτων	44.7
	Για κανένα	3.0
	Σύνολο	97.3
Απούσες	Απούσες	2.7
Σύνολο		100.0

Πίνακας 12

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι το συγκεκριμένο δείγμα των εκπαιδευτικών έχει χαμηλό επίπεδο γνώσης για την έννοια της αειφορίας και δεν αναγνωρίζει σε ικανοποιητικό βαθμό τη σχέση του περιβάλλοντος με την ανάπτυξη.

Οι ίδιοι εκπαιδευτικοί αξιολογούν ότι δεν έχουν επαρκείς γνώσεις για το περιβάλλον και δηλώνουν ότι το μεγαλύτερο έλλειμμα τους κατά σειρά είναι τα μεταλλαγμένα, τα πυρηνικά απόβλητα και η χρήση χημικών ουσιών. Εξάλλου, οι γνώσεις και οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών προέρχονται κυρίως από την ενημέρωσή τους από τα Μ.Μ.Ε., λιγότερο από τα σεμινάρια και ελάχιστα από την πανεπιστημιακή εκπαίδευση. Η έλλειψη γνώσεων των καθηγητών μπορεί να δράσει ανασταλτικά στην προώθηση γνώσεων και στάσεων για το περιβάλλον και την αειφόρο ανάπτυξη στα σχολεία.

Παρόλα αυτά έχουν πολύ μεγάλη διάθεση για επιμόρφωση, κυρίως για την απόκτηση περισσότερων γνώσεων και καλύτερης περιβαλλοντικής συμπεριφοράς, ενώ τους κυριότερους αποτρεπτικούς παράγοντες επιμόρφωσης αποτελούν η έλλειψη χρόνου και η αναξιοπιστία των προγραμμάτων. Επίσης, παρατηρήθηκε ελάχιστη επιθυμία για επαγγελματική ανέλιξη μέσω της επιμόρφωσής τους για το περιβάλλον.

Επίσης, με την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι παρόλο που οι καθηγητές έχουν κάνει ένα σημαντικό βήμα προς την μικτή εκπαίδευση, ακόμα ένα μεγάλο ποσοστό τους προτιμά την παρακολούθηση ως μόνη εκπαίδευση. Επίσης, ένα σημαντικό ποσοστό προτείνει την αυτομόρφωση, ενώ ένα μικρό ποσοστό προτιμά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Επιπλέον, οι καθηγητές εκφράζουν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις και σε Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, ως φορείς για την επιμόρφωσή τους, και λιγότερο στις υπηρεσίες του Υ.Π.Ε.Π.Θ., τα Πανεπιστήμια και τους Δημόσιους Οργανισμούς.

Τέλος, προτιμούν να αποτελούν περιεχόμενο της επιμόρφωσής τους πρώτιστα θέματα από το φυσικό περιβάλλον και μετέπειτα θέματα κοινωνικού περιεχομένου και θέματα σχετικά με τη δομή και λειτουργία της Π.Ε., με προβάδισμα τα αντικείμενα Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, Περιβαλλοντικά Προβλήματα, καθώς και Περιβάλλον και Υγεία, ενώ θέλουν να εκπαιδευτούν περισσότερο στις λύσεις των περιβαλλοντικών προβλημάτων, παρά στη θεωρητική ανάλυση των προβλημάτων αυτών.

Με την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της έρευνας προκύπτει η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών με προγράμματα που ο σχεδιασμός, η μεθοδολογία, η μορφή και το περιεχόμενό τους θα προσδιοριστεί λαμβάνοντας υπόψη τις προτιμήσεις των επιμορφούμενων, όπως προέκυψαν από την έρευνα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Βασάλα, Π., Φλογαίτη, Ε. (2002) Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Ανοικτή Εξ αποστάσεως Εκπαίδευση. <http://www.eap.gr/news>
- Βεργίδης, Δ. (1999). Κοινωνικός και Οικονομικός ρόλος της Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα. Στο: *Εκπαίδευση Ενηλίκων*, τόμος Β. Πάτρα: ΕΑΠ/
- Γκότοβος, Θ. (1982). Η αναγκαιότητα της επιμόρφωσης και ο ρόλος της στην αποτελεσματικότητα των αλλαγών της εκπαίδευσης. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 9: 28-33.
- Day, C. (2003). *Η εξέλιξη των εκπαιδευτικών*, μτφρ. Βακάλη, Α., σ.σ. 27-29: Δαρδανός.

- Καραμέρης, Α., Ραγκού Π.& Παπανικολάου, Α.(2006). *Διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών Αθμιας και Βθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την έννοια της αειφορου ανάπτυξης*. Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.
- Κασσωτάκης, Μ.(1996). Η Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών στην Ελλάδα: Οι παραδοσιακές μορφές της και η σύγχρονη προοπτική της "εξ Αποστάσεως" Επιμόρφωσης. Στο: *Η Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Μάθηση ως Εργαλείο για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών και την Εκπαίδευση των Μαθητών: Πρόκληση για το Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα*. Πρακτικά Ευρωπαϊκού Συμποσίου (Αθήνα: 21-23 Ιουνίου 1995) Αθήνα: ΥΠΕΠΘ-Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σελ. 22-27
- U.N.E.S.C.O.-U.N.E.P (1988). International strategy for action in the field of environmental education and training for the 1990w, International Congress on Environmental Education and Training. Moscow 1987. Paris: Publ.NAIROBI.
- Τρούλης, Γ.(1985). *Η διαρκής επιμόρφωση των Ελλήνων Εκπαιδευτικών: Κίνητρα, προσδοκίες, σχέδια*. Αθήνα: Δίπτυχο.
- Φαραγγιτάκης, Γ., Σπανού, Μ.(2006). *Εκπαίδευση για την αειφορία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα*. <http://www.kpe.kastor.kas.sch.gr>